

U spomen

Prof. dr. sc. Manja Kovačević rođ. Frković (1929.-2011.)

U Gospiću je 6. ožujka 2011. nakon kraće bolesti u 82. godini života preminula prof. dr. sc. Mandica (Manja) Kovačević, rođ. Frković, sveučilišna profesorica u miru, istaknuti stručnjak u području metodike hrvatskoga jezika, vrlo cijenjena i zaslužna javna djelatnica Grada Gospića i Ličko-senjske županije.

Manja Kovačević pripadala je rijetkim ljudima koji su se u svojoj sredini potvrdili kao vrhunski stručnjaci, ali i neupitni moralni i ljudski uzori. Neumorno i nesebično radila je za opće dobro ne tražeći naknade. Svoj praktični humanizam izgradila je u rijetko viđenom mukotrpnom životu, ispunjenom osobnim i obiteljskim tragedijama, bolestima i smrtima. Rođena je u brojnoj obitelji Frković 11. siječnja 1929. u Gospiću,

gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Kao maloljetna djevojčica iskusila je strahote Drugog svjetskog rata i poraća, koje je u Gospiću bilo osobito okrutno, smrt i raseljavanje najbližih, križni put i političko zatočeništvo. Prirodna darovitost i karakterna čvrstina omogućili su joj uspjeh u gimnazijskom školovanju (maturirala je 1949.) i na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je 1955. završila je studij hrvatskoga jezika i književnosti. Zapošljava se u Osnovnoj školi u Kutini, gdje radi šk. g. 1954.-1955, zatim u Gimnaziji u Gospiću 1956.-1961., 1961.-1962. predavač je Pedagoške akademije u Čakovcu, a godinu zatim prelazi na novoosnovanu Pedagošku akademiju u Gospiću gdje ostaje do umirovljenja 1999. koje dobiva kao redovita profesorica u trajnom zvanju Filozofskog fakulteta u Rijeci, odsjek u Gospiću. Dana 9. listopada 1980. doktorirala je na Filozofskom fakultetu u Za-

grebu tezo "Teorija književnosti u nastavi" te postaje istaknutim pripadnikom Zagrebačke metodičke škole prof. Dragutina Rosandića s kojim tijesno stručno surađuje do posljednjih dana života. Dugo godina bila je jedini doktor znanosti na svojoj ustanovi odgojivši brojne naraštaje učitelja, ali i mlađe kolege stručnjake. Predavala je kolegije Hrvatski jezik, Dječja književnost, Teorija književnosti, Kultura govorenja i pisanja s osnovama gramatike, Filmska i radiotelevizijska kultura, a ponajviše Metodika hrvatskoga jezika, iz kojeg područja objavljuje i najviše radova.

U sveučilišnim zvanjima brzo je napredovala: 1979.-1981. je viši predavač, 1981.- 1986. izvanredni profesor, 1986.-1993. redoviti profesor (izbor pokrenut 1991., ali nije završen zbog rata), a od 1993. je redoviti sveučilišni profesor u trajnom zvanju.

Bila je redoviti član Akademije odgojnih znanosti u Zagrebu. Objavila je šezdesetak stručnih i znanstvenih članaka i dvije knjige iz metodike hrvatskoga jezika: *Obrada pejzaža u književnom djelu* (1974) i *Književnometodička motrišta* (2001). Sudjelovala je na brojnim znanstvenim skupovima te u tri znanstvena projekta, a bila je i članica povjerenstava za obranu doktorskih disertacija Sveučilišta u Zagrebu te znanstveni istraživač i savjetnik Ministarstva znanosti Republike Hrvatske. Radove je objavljivala u *Suvremenoj metodici*, *Pedagoškom radu*, *Školskim novinama*, *Ličkoj reviji*, *Vili Velebita*, stručnim i znanstvenim zbornicima i dr. U znanstvenim tekstovima osobite je doprinose dala istraživanjima interpretacije književnih tekstova u nastavi te metodici nastave tekstova iz starije hrvatske književnosti.

Za svoj bogati stručni i javni rad dobila je Plaketu Likanala 1976., Državnu nagradu „Ivan Filipović“ 1982., državno odličje Red Danice hrvatske s likom Antuna Radića 1998., Javno priznanje Ličko-senjske županije 1998., Priznanje Grada Gospića 2000., Priznanje Visoke učiteljske škole u Gospiću 2003. te Spomen medalju i povelju za doprinos razvoju Sveučilišta u Rijeci 2003.

Po osamostaljenju Hrvatske nude joj se visoke političke i državne funkcije, ali sve odbija ne želeći napustiti obitelj (majku i sestru) i ostaje profesorica u Gospiću. Uključuje se u rad skupštine Ličko-senjske županije i raznih tijela Grada Gospića na problemima kulture i prosvjete. Pridonijela je imenovanju ulica i trgova u Gospiću te osmišljavanju grba Grada Gospića. Aktivni je član Društva političkih zatvorenika i Ogranka Matice hrvatske u Gospiću. Bila je osobito cijenjena među građanima Gospića i u Ličko-senjskoj županiji kao aktivan javni i kulturni radnik, vrhunski stručnjak svoje struke, odličan profesor i odgojitelj mladih te je instrukcijama pomogla mnogim učenicima i studentima u postizanju potrebnog znanja i uspjeha u školi i životu.

Bila je praktična vjernica i istinski humanist slijedeći osobito rad sestara Majke Tereze s kojima je bila u stalnoj vezi pomažući moralno i materijalno njihov rad i angažirajući u tome i druge. Uvijek je bila na pomoći u župi, osobito u čitanju na misama. Sudjelovala je u javnom predstavljanju brojnih knjiga sa stručnom i druš-

tvenom tematikom u Gospiću, Zagrebu i drugim gradovima. Nakon umirovljenja intenzivno se bavila filozofsko-teološkim pitanjima i o njima govorila u redovitoj tjednoj religijskoj emisiji Radio Gospića „Glas Crkve u Lici“ tijekom više godina. Izabrani tekstovi tih emisija objavljeni su u knjizi Na najvišem valu (2010) u povodu 10. obljetnice Gospićko-senjske biskupije.

Pokopana je 8. ožujka 2011. na groblju sv. Marije Magdalene u Gospiću uz najviše građanske i vjerske počasti, ispraćena od brojnih poštovatelja i rodbine. Na komemoraciji na Učiteljskom fakultetu u Rijeci, odsjek u Gospiću, o njezinoj su osobi i djelu govorili u ime struke prodekanica dr. sc. Vesna Grahovac Pražić i dr. sc. Dragutin Rosandić, a potom biskup gospićko-senjski mons. dr. Mile Bogović, dožupan Milan Krmpotić, gradonačelnik Gospića Milan Kolić i predsjednica Ogranka Matice hrvatske u Gospiću Ana Lemić. Pokop je obavljen pod sv. misom u počast pokojnici u grobljanskoj kapelici, gdje je o njezinu uzornom kršćanskom životu s puno uvažavanja i poštovanja govorio biskup mons. Mile Bogović, a koncelebrirali su svećenici Gospićko-senjske biskupije. Od pokojnice su se nad grobom oprostili i gospićki župnik Mile Čančar, u ime Društva političkih zatvorenika Ive Vukić, a u ime rodbine bratići Marko Frković i dr. sc. Ante Bežen koji su evocirali uspomene na obitelj Frković čija loza, kojoj je pripadala Manja Kovačević, njezinom smrću posve nestaje u Gospiću.

Ante Bežen

BIBLIOGRAFIJA PROF. DR. SC. MANJE KOVAČEVIĆ

KNJIGE

1. Obrada pejzaža u književnom djelu (1974.) Školska knjiga, Zagreb
2. Metodičko- književna motrišta (1997.) , Školske novine, Zagreb
3. Na najvišem valu (2010). Gospićko-senjska biskupija, Gospić

ČLANCI U ZNANSTVENIM I STRUČNIM ČASOPISIMA

1. Prilog interpretaciji lirske pjesme (1964.) Dostignuća, br. 1, Pedagoška akademija Gospić, Gospić, 19-25
2. Proustov tekst „Proljetni dan“ kao primjer kompleksnijeg književnog pejzaža (1969.) Pedagoški rad, (24) br.7-8, Zagreb, 370-378
3. Ocjena i prikaz knjige dra Milivoja Solara „Pitanja poetike“ (1972.) Pedagoški rad, 3-4, Zagreb,197-200
4. Metodički pristup književnoumjetničkom tekstu, (1974.) Pedagoški rad, (29) 1/2, Zagreb, 86-88
5. Jure Turić-slikar ličkog života (1976.) Lički kalendar, Ličke novine, Gospić, 161-174

6. Funkcija literarnog teksta u razvijanju kulture opismenjavanja (1977.) Zbornik radova Pedagoške akademije u Gospiću, Gospić, 54-66
7. Stjepko Težak: Prilozi interpretaciji lirске pjesme (1977.) prikaz knjige, *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, (2) br. 1, Školska knjiga, Zagreb, 68-70
8. M. Vrabec-S. Težak: Uvođenje u umjetnost filma i televizije (prikaz knjige) (1978.), *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, br. 3, Zagreb, 47-49
9. Funkcija teorije književnosti u nastavi književnosti (1981.) *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, br. (6) 2, Školska knjiga, Zagreb, 104-108
10. Dragutin Tadijanović: Pet stoljeća hrvatske književnosti (1981.) *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, br. 6(3), Školska knjiga, Zagreb, 218-221
11. Nastavnik kao posrednik između znanosti o književnosti i nastave književnosti (1981.) zbornik *Nastavnik u suvremenim procesima odgoja i obrazovanja*, Pedagoški fakultet Rijeka, Rijeka, 135-140
12. Perspektive estetskog obrazovanja u nastavi jezičnog i umjetničkog područja (1982.) Zbornik Pedagoškog fakulteta u Rijeci, br. 4, Rijeka, 311-315
13. Funkcija literarnog teksta u razvijanju kulture opisivanja (1983.) u *Opisivanje u nastavi usmenog i pismenog izražavanja*, zbornik radova, Svjetlost, Sarajevo, 117-126
14. Poetska slika kao integralni i sadržajni element u nastavi jezično-umjetničkog područja (1984.) Zbornik radova *Problemi odgojno-obrazovnog područja jezika i umjetnosti i osposobljavanje nastavnika*, Pedagoški fakultet u Rijeci, Rijeka, 101-107
15. Pristup hrvatskoj glagoljičkoj književnosti u nastavnom procesu, (1984.) *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, (9) br. 3/4, Školske novine, Zagreb, 86-92
16. Novi profil nastavnika hrvatskog ili srpskog jezika i kulturne potrebe društvene sredine, (1985.) Zbornik radova *Nastavnik u samoupravnoj školi i društvenoj sredini*, Pedagoški fakultet u Rijeci, Rijeka, 236-241,
17. Odnos znanosti o književnosti i metodike nastave književnosti (1985.), *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, br. 2/3, Školska knjiga, Zagreb, 96-99
18. Metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika u teoriji i praksi (1985.), Zbornik *Metodike u teoriji i praksi odgoja*, Školske novine, Zagreb, 60-62,
19. Metode znanosti o književnosti i nastavne metode metodike nastave književnosti, zbornik radova, (1985.) Pedagoški fakultet u Rijeci, Rijeka, 169-175
20. Odnos znanosti o književnosti i metodike nastave književnosti (1986.) zbornik radova Instituta za pedagogijska istraživanja Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Školske novine, Zagreb, 129-135
21. Multidisciplinarnost i monodisciplinarnost metodike nastave književnosti (1986.) Pedagoški rad, (41)1-2, Zagreb, 40-45
22. Metodika književnog odgoja i obrazovanja u sustavu pedagogijskih znanosti (1988.) *Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika*, vol. 13, br. 1, Školska knjiga, Zagreb, 1-6
23. Trivijalna književnost u formiranju književno-umjetničkog senzibiliteta kroz rad u slobodnim aktivnostima (1988.) zbornik radova *Nastavnik u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima*, Pedagoški fakultet u Rijeci, Rijeka, 123-128

24. O ulozi teorije književnosti u nastavi naše starije književnosti (1988.) Književnost i jezik, Društvo za hrvatskosrpski jezik i književnost SR Srbije, Beograd, br. 1; 65-71
25. Naša starija književna baština u suvremenosti (1988.), zbornik radova Pedagoškog fakulteta u Rijeci, Rijeka, 219-223
26. Metodika književnog odgoja i obrazovanja i psihologija (1989.), Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, vol. 14; br. 3, Školska knjiga, Zagreb, 141-147
27. Pristup filozofiji metodike književnog odgoja i obrazovanja (1989.) Pedagoški rad, PKZ, vol. 44; br. 4, 405-416, Zagreb
28. Odnos supstratnih znanosti u metodici književnog odgoja i obrazovanja u funkciji obrazovanja nastavnika, (1990.) zbornik radova Sistem obrazovanja nastavnika, Pedagoški fakultet u Rijeci, Rijeka
29. Pristup hrvatskoj glagoljičkoj književnosti u nastavnom procesu (1996.) zbornik radova Hrvatski u školi, Školska knjiga, Zagreb, 81-87
30. Temeljno djelo metodike književnosti: Dragutin Rosandić: Metodika književnog odgoja, ŠK, 2005.(2006.) Metodika, 7, Učiteljski fakultet, Zagreb, 173-176
31. Uloga povijesti književnosti u nastavi naše starije književnosti (1991.) Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, Školska knjiga, Zagreb
32. Trivijalna književnost u procesu književnog odgoja i obrazovanja (1997.) Napredak, 138, 2, Zagreb, 195-198
33. Metodika književnog odgoja i izobrazbe i gnoseologija (2001.) Metodika 2/3, Učiteljski fakultet Zagreb, 69-73
34. Odnos čovjeka i prirode u svjetlu kršćanskog nauka u postmodernom društvu (2004.) u zborniku radova Ekologija u odgoju i obrazovanju, Visoka učiteljska škola u Gospiću, Gospić, 22-28
35. Zavičajni etnos i globalizacija (2006.) zbornik Zavičajnost, globalizacija i škola, Visoka učiteljska škola u Gospiću, Gospić, 173-181

ČLANCI U LISTU “ŠKOLSKE NOVINE”, ZAGREB

1972.

- Prilog interpretaciji starih tekstova (10. V.)
- Bolest naše kulture (19. XII)
- Pattonova veličina i tragičnost (prikaz filma) (21. XI.)

1973.

- Trajna vrijednost književnosti NOB-a, br. 34 (769)
- Ne baš sasvim neprimjetno (br. 34, 769)
- Previsoka razina (br. 35, 770)
- Poticaj za razmišljanje (br. 42, 17. II.)
- Uspješan nastavak edicija (prikaz knjige *Metodički pristup književnomjetničkom tekstu-pripovijetka*), br. 42 (18. XII.)
- Posrijedi su različiti pristupi (polemika), (14. I.)

- Ocjena i prikaz knjige „Metodički pristup književnoumjetničkom tekstu-roman (skupina autora; priručnik za nastavnike hrvatskosrpskog jezika, „Veselin Masleša“, Sarajevo.)
- Prikaz radio-emisije „Miroslav Krleža“ (22.X.)

1976.

- Velika pomoć u nastavi-Filmska kultura na TV ekranima, br. 29 (28. X.)

1977.

- Jesu li magisterij i doktorat jedino jamstvo kvalitete rada, br. 3-4
- Dopadljivi susret s poetskom baštinom, br. 20
- Znanje stječemo tek usput, br. 11
- Višestruka poticajnost-Ferenc Molnar: Junaci Pavlove ulice, br. 18-19
- Nepoznati Tin-izvor radoznalosti (putopisna proza) - uz TV emisiju „Teutin dvor“ br. 20 (10. V.)
- Robin Hood kao TV lektira, br. 31 (11. IX.)

1980.

- Vizionar suvremene epohe (uz film Tajna Nikole Tesle) (11. XI.)

1981.

- Književnoteorijsko i književnopovijesno (26. V.)

1982.

- Područja metodike nastave književnosti (27. IV.)

1983.

- Realiziranje planova i programa u nastavi književnosti, (29. III.)
- Komunikacija s književnom baštinom, br. 10 (12. IV.)
- Nastavnik kao praktičar i kao istraživač (br. 17)

1984.

- Dva desetljeća Pedagoškog fakulteta, 4/5

1985.

- Srcem u poetskom, prikaz knjige Sva u srcu Ljubice Koralić Terlević, (16. IV.)

1987.

- Sklad teorije i prakse, prikaz knjige Metodika književnog odgoja i obrazovanja D. Rosandića (20. I.)

1988.

- Mladi i naša starija književna baština (16. II. 1988.)
- Evidencijom i analizom prema dijagnostici (1. III. 1988.)

ČLANCI U “LIČKIM NOVINAMA”, GOSPIĆ

1698.

- O potrebi podizanja filmske kulture u Gospiću, br. 13 (365)

1971.

- Prvijenac o zavičaju (Jovan S. Prica: Kamen Krekovače, MH, Gospić, 1971.)

1980.

- Kolodvorski koktel (prikaz knjige Mi djeca s kolodvora Zoo), (1. X.)

OSTALO

1970.

- Pogovor zbirci pjesama Jovana S. Price *Klicom kletve*, Matica hrvatska, Gospić

RECENZIJE

D. Rosandić-M. Šicel: Književnost i scenska umjetnost 3 ŠK, ZG, 1985.

D. Rosandić: Metodika književnog odgoja i obrazovanja, ŠK, ZG, 1985.

M. Kermek-Sredanović: Književni interesi učenika, Školske novine, 1985.

Ivančica Planinc: Knjiga i čitalac s posljedicama cerebralne paralize, Školske novine, 1988.

Zbornik za povijest školstva i prosvjete, Hrvatski školski muzej u Zagrebu, Pedagoški muzej u Beogradu, Slovenski školski muzej u Ljubljani, Ljubljana, 1990.

Ivančica Planinc: Želim, hoću, mogu, Školske novine, 1991.

D. Rosandić: Novi metodički obzori, Školske novine, Zagreb, 1993.

D. Rosandić: Kurikulumski metodički obzori, Školske novine, Zagreb, 2003.

D. Rosandić: Hrvatsko školstvo u okružju politike, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Stipe Golac: Za spas tijela nahranite dušu, Gospić, 2004.

D. Rosandić: Metodika književnog odgoja i obrazovanja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Stipe Golac: Život koji to nije, Gospić, 2010.

D. Rosandić: Učitelj učitelja (Moje prosudbe i prosudbe mojeg opusa), Profil, 2010.

PROJEKTI

1. Mogućnosti uklanjanja zapreka u recepciji djela naše starije književnosti (državni)
2. Pedagoški fakultet u Rijeci-Analiza stanja i projekcija odgoja i obrazovanja
3. Pedagoški fakultet Osijek- Obrazovanje i znanstveni i tehnološki razvoj Jugoslavije